

El Quadern Gris

Josep Pla

Baixava Rambla de Catalunya

Baixava Rambla de Catalunya avall, però al cap de dues o tres travessies es presentava sempre la mateixa pregunta:

- Bé. Però ara, què faràs?, on iràs?

Sortia amb molt pocs diners a la butxaca - és a dir, amb els diners que tenia habitualment: pràcticament pelat. La calderilla que transportava no m'hauria permès de prendre ni una miserable copa de conyac. No vaig gosar mai fer saltar una pesseta del portamonedes de la meva mare. Hauria estat relativament fàcil, però no vaig gosar mai. Això em portà a reflexionar sobre la cosa moral. Com a home d'educació catòlica, vaig començar aquestes reflexions molt tard. De tota manera, vaig tenir sort. N'hi ha que no comencen mai.

Però malgrat tot - malgrat que la pregunta era incontestable i que la falta de diners em tancava totes les possibilitats -, una força estranya m'empenyia sempre cap avall.

No feia més que passar per la Rambla. Era plena de vida, de llum, de moviment. Però m'hi aturava rarament. Hi havia massa gent. En aquella hora, les dones tenien feina. La procacitat de les dones em produïa una gran fascinació - i un gust de la reflexió amarg. Quants de tòpics i de frases fetes se m'esfondraren a la Rambla! De vegades, en arribar al carrer Nou, em submergia en els carrerons de la part baixa del districte cinquè. Però no hi podia pas aguantar gaire estona. Dels carrers, en venia una tan repugnant olor de pixats, que acabava portant-me el mocador a la boca i al nas. M'asfixiava. Desagradable esgarrifança que em produïa la simple possibilitat de posar les soles de les sabates sobre un líquid equívoc. No. No era pas el meu barri. Sortia a les Drassanes i em dirigia cap al moll - de vegades cap al moll del carbó, altres cap a la Barceloneta: m'era igual. Al cap de poca estona de caminar al fil de l'aigua, m'agafava la calma que hi regnava. Hi havia un silenci que semblava buit - el silenci que sembla reflectir l'agitació en les estones de repòs, que no és el de les coses mortes, sinó el de la vida aturada. Donava la volta als espais d'aigua tancats per la pedra, vagament il·luminats per alts arcs voltaics, amb la palpitació dels reflexos de les llums de posició sobre l'aigua densa, greixosa, col·loidal. Dins el repòs, se sentia al clapoteig de l'aigua densa, el gemec estirat de les amarres dels vaixells, el passar rítmic de les sabates dures d'un tripulant solitari, de vegades la crispació esgarrifada dels carbons d'un arc voltaic. Trobava algun rar pescador de canya, assegut a la pedra, resignat, amb un cabasset al costat. Els agombolaments de mercaderies - caixes, sacs - eren guardats per vigilants que solien fer una mica de foc davant de les seves garites de lona enravenada. Entre les mercaderies, sobres les parets dels doncs, era possible, sempre, de descobrir alguna forma fugitiva al fil de les ombres grises i vagues. Les caminades eren llargues; tenia el cap i el cos tan lleuger que qualsevol cosa m'excitava la curiositat.